

ELEKTRONISCHE SIGARETTEN
BOND NEDERLAND

Rotterdamseweg 366
2629 HG Delft
<https://www.esigbond.nl/>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. de heer V.P.G. Karremans
Staatssecretaris voor Jeugd, Preventie en Sport
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Per email: [redacted] 5.1.2e @minvws.nl
In cc: de [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @minvws.nl

Delft, 20 mei 2025

Betreft: Verzoek tot rectificatie van het persbericht "Bijna 1 op de 10 kinderen van 12 jaar heeft al gevapet" van 12 mei 2025

Geachte heer Karremans,

Naar aanleiding van de recente communicatie van het ministerie van VWS ter introductie van de campagne *Nee tegen Vapen* willen wij graag reageren.

Wij willen vooropstellen dat wij uw zorgen over het gebruik van vapes door minderjarigen volledig onderschrijven – in het bijzonder waar het gaat om jongeren die langdurig blijven gebruiken. Daarbij gaat het bovendien veelal om illegale en ongecontroleerde producten die niet zijn goedgekeurd voor de Nederlandse markt en mogelijk schadelijke stoffen bevatten. Dat jongeren eenvoudig toegang hebben tot deze illegale vapes achten wij zeer problematisch.

Wij willen dan ook benadrukken dat wij deze hele situatie ten zeerste betreuren en afkeuren. Dergelijke producten worden **niet** via retailers binnen ons netwerk aangeboden. Wij hechten er groot belang aan dat alle verkooppunten binnen ons netwerk strikt voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Mocht blijken dat een aangesloten verkooppunt zich niet aan de regels houdt, dan zullen wij onmiddellijk actie ondernemen.

Op 12 mei 2025 heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een persbericht gepubliceerd met de titel: "Bijna 1 op de 10 kinderen van 12 jaar heeft al gevapet." Dit bericht, gebaseerd op onderzoek van Motivaction, bevat meerdere feitelijke onjuistheden, overdrijvingen en ongefundeerde claims. Deze hebben geleid tot een vertekend beeld in de media en publieke opinie. Ook vandaag nog wordt deze valse informatie verspreid naar aanleiding van de persberichten. Wij verzoeken u dit breed te rectificeren.

Hieronder lichten wij deze punten toe en verzoeken wij u om een rectificatie.

"Bijna 1 op de 10 kinderen van 12 jaar heeft al gevapet"

In het persbericht stelt het ministerie dat "bijna 1 op de 10 kinderen van 12 jaar al eens heeft gevapet." Deze formulering komt rechtstreeks uit het onderzoek van Motivaction. Het is echter niet juist. In het onderzoek geeft 7% van de 12-jarigen aan ooit te hebben gevapet. Dat komt overeen met 1 op 14,3 en dus niet met 1 op de 10 (10%). Dat is een verschil van meer dan 40% en het valt te betwijfelen of dit verschil als 'bijna' kan worden bestempeld. De term "bijna 1 op de 10" vervormt het onderzoeksresultaat en vergroot het probleem onterecht in de publieke perceptie. Tien procent

wordt ook gebruikt bij de visuele representatie in Minecraft. Volgens de resultaten van het onderzoek (7%) zou het niet om 20.000 minderjarigen gaan maar om net geen 14.000. De oorspronkelijke 7% en 14.000 minderjarigen is **al duidelijk en zorgwekkend genoeg**; het afronden naar een hogere, psychologisch sterkere drempelwaarde is onnodig en bovendien in strijd met zorgvuldige overheidscommunicatie.

“Vapen is giftig, verstoort hersenen en is supersnel verslavend”

In het persbericht wordt gesteld dat “vapen giftig is, de ontwikkeling van de hersenen verstoort en supersnel verslavend is.” Deze uitspraak wordt gepresenteerd als onderzoeksresultaat, maar vindt geen enkele grondslag in het Motivaction-onderzoek. Dat onderzoek bevat geen enkele meting of conclusie over toxiciteit, neurologische effecten of farmacologische verslavingsnelheid. Ook de gebruikte term “supersnel verslavend” is niet gedefinieerd, laat staan onderbouwd. Dergelijke kwalificaties verhouden zich niet tot de wetenschappelijke status van de aangehaalde gegevens. Door dit soort uitspraken als feit te presenteren, wordt ten onrechte de indruk gewekt dat ze rechtstreeks uit wetenschappelijk onderzoek komen, terwijl dat niet het geval is. Daarbij verwijzen wij graag naar een door gerenommeerde experts opgesteld rapport ten behoeve van zorgvuldige communicatie op dit onderwerp.¹

“Dat vapen verslavend is, wordt bevestigd in het onderzoek”

In het persbericht stelt het ministerie dat “vapen verslavend is” en dat dit “bevestigd wordt in het onderzoek.” Als bewijs daarvoor wordt genoemd dat 38% van de vappende jongeren zich verslaafd noemt. Deze claim is **feitelijk en methodologisch misleidend**. Ten eerste is het percentage gebaseerd op **een subgroep van slechts 20 jongeren** (dus slechts 8 jongeren), waarvan Motivaction zelf aangeeft dat deze **niet representatief is** en daarom niet als percentage maar alleen als absoluut aantal mag worden gebruikt. Ten tweede is het gebruikte begrip ‘verslaafd’ een **ongedefinieerd subjectief oordeel** van de respondent. In het onderzoek is **geen klinische of gestandaardiseerde verslavingsmeting toegepast**. Ten derde is de **verslavingsgevoeligheid van nicotine sterk afhankelijk van het gebruikstype**, zoals ook blijkt uit de literatuur: nicotinepleisters of vapes hebben een **veel lager verslavingsprofiel dan sigaretten**, mede vanwege hun farmacokinetiek. Het persbericht doet deze complexiteit volledig verdwijnen door op basis van een klein, subjectief datapunt een algemeen geldende conclusie te presenteren.

“Bijna 1 op de 3 vapers doet dat dagelijks”

In het persbericht stelt het ministerie dat “bijna één op de drie jongeren die vaperen, dat *dagelijks doet*.” Deze uitspraak **vervormt het onderzoeksresultaat op meerdere punten**. In het onderzoek van Motivaction zegt 31% van de jongeren die **ooit gevapet hebben**, dat zij dat **ooit dagelijks deden**. Dit betreft dus **geen meting van actueel dagelijks gebruik**. Sterker nog, van de jongeren die ooit gevapet hebben (n = 198), is het overgrote deel **gestopt**: 22% van alle jongeren gaf aan ooit gevapet te hebben maar dit nu niet meer te doen. Slechts 3% van de totale groep jongeren (n = 760) geeft aan nog te vaperen. Bovendien is in het onderzoek **niet vastgesteld hoe lang geleden of hoe recent dat dagelijks gebruik heeft plaatsgevonden**, noch of het ging om kortstondig of langdurig gedrag. Door de formulering in het persbericht wordt de indruk gewekt dat structureel dagelijks gebruik

¹ ASH (2023) Addressing common myths about vaping: Putting the evidence in context, ASH. Available at: <https://ash.org.uk/resources/view/addressing-common-myths-about-vaping-putting-the-evidence-in-context>

onder jongeren wijdverspreid is, terwijl dit **noch uit de data blijkt, noch epidemiologisch aannemelijk is**. Deze claim is daarmee onzorgvuldig en misleidend.

“Vapes bevatten soms tot 400 keer de nicotine van een sigaret”

In het persbericht stelt staatssecretaris Karremans dat “vapes soms zelfs tot 400 keer de hoeveelheid nicotine van een sigaret bevatten.” Deze bewering is **niet gebaseerd op het Motivaction-onderzoek**, en lijkt te verwijzen naar een **onderzoek van RTL Nieuws** waarin enkele in beslag genomen vapes van Nederlandse scholen zijn geanalyseerd. Volgens RTL bevatte ten minste één van de onderzochte producten een hoeveelheid nicotine die overeenkomt met 200 tot 400 sigaretten. Deze vapes betroffen echter **illegale wegwerpproducten** met een groot volume (zoals 12.000 puffs en 50 mg/ml nicotine), die **niet zijn toegestaan voor verkoop op de Nederlandse of Europese markt**.

Volgens de huidige EU-wetgeving (Tabaksproductenrichtlijn 2014/40/EU) moeten **legale e-sigaretten** aan de volgende eisen voldoen:

- Een maximale **nicotineconcentratie van 20 mg/ml**;
- Een **vloeistofreservoir van maximaal 2 ml** per navulbare of wegwerpbare cartridge;
- Een gebruikscapaciteit van ongeveer **600 puffs per apparaat**;
- **Registratie en notificatie** bij het RIVM voorafgaand aan verkoop;
- En **geen verboden ingrediënten**.

Belangrijk is dat het onderzoek van RTL **niet openbaar is gemaakt**, noch gecontroleerd door een **onafhankelijke instantie**. Desondanks wordt deze claim overgenomen in een officieel persbericht van het ministerie, zonder enige bronvermelding of onderscheid tussen legaal en illegaal aanbod.

Dit is misleidend. Het gebruik van uitschieters uit de **illegale markt** als bewijs in een landelijke gezondheidscommunicatie **schaadt de geloofwaardigheid van overheidsinformatie**, en zet **gereguleerde en veel minder risicovolle producten onterecht in een kwaad daglicht**. Juist in het publieke debat over jeugd en gezondheid is **feitelijke en genuanceerde communicatie essentieel**.

“Nicotine is na heroïne en crack de meest verslavende drug”

Het persbericht citeert staatssecretaris Karremans met de uitspraak dat “nicotine na heroïne en crack de meest verslavende drug is die er bestaat.” Deze bewering is **uiterst ongenueerd en misleidend**, zeker binnen de context van een campagne gericht op vaperen. De oorsprong van deze uitspraak ligt bij de **Surgeon General van de Verenigde Staten in 1988**, maar die werd destijds **niet onderbouwd met wetenschappelijk bewijs**. Desondanks is deze claim jarenlang herhaald en gaan functioneren als feit, terwijl de **verslavingskracht van nicotine sterk afhankelijk is van toedieningsvorm, dosis, context en gedrag**.

Sigaretten zijn verslavender dan vapes. Bovendien bevat tabaksrook **monoamineoxidase-remmers (MAO-remmers)** — stoffen die de afbraak van dopamine in de hersenen remmen en zo het verslavende effect van nicotine aanzienlijk versterken. **Deze MAO-remmers ontbreken volledig in e-sigaretten**, wat een belangrijk verschil vormt in verslavingspotentieel tussen beide producten.

De DSM-5 spreekt niet van 'verslaving' als vast kenmerk van een stof, maar hanteert de diagnose **"stoornis in het gebruik van middelen"** met gedragscriteria zoals controleverlies, ontwenningssverschijnselen, craving en sociale schade. In het Motivaction-onderzoek is op geen enkele wijze vastgesteld of jongeren aan deze criteria voldoen. De claim dat 38% (8) van de jongeren verslaafd zou zijn, is gebaseerd op een kleine subgroep (n=20), op basis van een **subjectieve zelfinschatting zonder klinische toetsing**.

Bovendien blijkt uit het onderzoek dat slechts 3% van de ondervraagde jongeren op het moment van afname nog vapete. Dit betekent dat **bijna 90% van de jongeren die ooit gevapet hebben inmiddels is gestopt**. Deze cijfers ondergraven de suggestie van langdurige afhankelijkheid.

Zoals ook uiteengezet in de overzichtsstudie van **Abrams et al. (2018, Annual Review of Public Health)**² is het van belang om **e-sigaretten te onderscheiden van tabakssigaretten** in termen van risico en gebruiksgedrag. De auteurs stellen dat e-sigaretten *"likely represent a much lower-risk alternative for adult smokers"* en dat beleid op dit terrein **gebalanceerd, proportioneel en gebaseerd op feiten** moet zijn.

De vergelijking met heroïne en crack is in dit licht **wetenschappelijk onhoudbaar, historisch verkeerd geframed, en communicatief onverantwoord**.

Media-effect en de rol van staatssecretaris

De wijze waarop de onderzoeksresultaten in het persbericht zijn gepresenteerd, heeft geleid tot **breed verspreide en feitelijk onjuiste berichtgeving in de media**, met koppen als "40 procent van de jongeren is verslaafd aan vaperen". Als staatssecretaris heeft u deze beeldvorming actief versterkt, zowel in persoptredens als via sociale media, door uitspraken te doen als: *"Dit onderzoek bevestigt dat vapes niet minder schadelijk zijn dan sigaretten."* en *"Nicotine is na heroïne en crack de meest verslavende drug."* Zulke uitspraken zijn **niet gebaseerd op het onderliggende onderzoek en spreken de huidige wetenschappelijke consensus tegen**, waarin e-sigaretten wel degelijk als **minder schadelijk dan tabakssigaretten**³ worden beschouwd. De manier van communiceren van zowel het ministerie als uzelf is **alarmistisch** van aard en draagt bij aan **een onterecht negatief beeld van de e-sigaret**. Dit is zeer nadelig voor volwassen rokers die baat zouden hebben bij het gebruik van een e-sigaret voor een snelle afstap van het roken. Van een bewindspersoon mag worden verwacht dat hij **feitelijk en evenwichtig communiceert**, juist wanneer het gaat om volksgezondheid. In dit geval is die verantwoordelijkheid **onvoldoende nagekomen**.

Methodologische waarschuwing genegeerd

De communicatie van het ministerie druist bovendien in tegen de **nadrukkelijke methodologische waarschuwing** van het onderzoeksbureau Motivaction zelf. In het rapport wordt **herhaaldelijk aangegeven dat resultaten op deelonderwerpen zoals verslaving, gebruiksfrequentie en stoppen met vaperen gebaseerd zijn op kleine subgroepen (waaronder n=20) en daarom niet**

² Abrams, D.B. et al. (2018) 'Harm Minimization and Tobacco Control: Reframing Societal Views of Nicotine Use to Rapidly Save Lives', *Annual Review of Public Health*, 39(Volume 39, 2018), pp. 193–213. Available at: <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-040617-013849>

³ Nicotine vaping in England: 2022 evidence update main findings (2022) GOV.UK. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/nicotine-vaping-in-england-2022-evidence-update/nicotine-vaping-in-england-2022-evidence-update-main-findings>

generaliseerbaar zijn naar de totale populatie. Motivaction stelt expliciet dat deze uitkomsten slechts iets zeggen over de jongeren *binnen* de steekproef. Desondanks worden juist deze beperkte cijfers zonder enig voorbehoud en met grote stelligheid uitgedragen in het persbericht en in publieke optredens, alsof zij representatief zijn voor alle Nederlandse jongeren van 12 tot en met 16 jaar. **Dit is methodologisch onjuist en communicatief misleidend.**

Verzoek tot correctie

De hierboven uiteengezette voorbeelden laten zien dat de originele en de gecorrigeerde persberichten van 12 mei 2025 meerdere feitelijke onjuistheden, verdraaiingen van onderzoeksresultaten en ongefundeerde claims bevatten. In combinatie met suggestieve beeldvorming en ongeverifieerde gezondheidsclaims ontstaat daarmee een publiek beeld dat onevenredig afwijkt van de onderliggende data.

Wij verzoeken u dan ook om:

1. Het oorspronkelijke persbericht publiekelijk te herzien of aan te vullen met feitelijke correcties;
2. Duidelijk te maken welke elementen afkomstig zijn uit onderzoek, en welke beleidsmatig of op welke externe bronnen zijn gebaseerd;
3. Een rectificatie te plaatsen in kanalen waar het oorspronkelijke bericht verspreid is (zoals o.a. ANP, de campagnepagina en perskit, en rijksoverheid.nl);
4. In toekomstige communicatie over volksgezondheid zorgvuldigheid, bronvermelding en proportionaliteit expliciet te waarborgen.
5. Vermeld in toekomstige communicatie over onderzoeken duidelijk alle beperkingen van de betreffende onderzoeken.

Wij ontvangen graag binnen vier weken een inhoudelijke reactie op dit verzoek. Indien gewenst, lichten wij deze punten graag verder toe.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e